

anledningar till oreda och misshällighet än må hafva blifvit undanröjda genom löneregleringsförordningen, den snart sagdt viktigaste ibland dem blifvit lemnad orörd, så länge byggnadsskyldigheten å ecklesiastika boställen inom landets flesta provinser — till en del eller helt och hållet — hvilat på församlingarne. Mångfaldiga äro de tvister, som uppväxa på denna grund och vanligen slutas dermed, att de byggnadsskyldige — berättigadt eller oberättigadt — anse sina utgifter i detta afseende föranledda af boställsinnehafvarnes likgiltighet eller vanhäfd. Allt sådant måste naturligtvis störa endragtigheten och förtroendet på detta ömtåliga område samt derigenom i väsendtlig mån förhindra framgången af prestens arbete såsom själasörjare inom församlingen. Vid sådant förhållande kan frågan ej vara, om ändring bör ske, utan endast huru den bör genomföras.

Då nu presterskapet inom en icke obetydlig del af vårt land redan har sig ålagd hela byggnadsskyldigheten, och det sålunda ej kan innebära några okända vådor att i öfriga provinser införa samma ordning; samt då det ej ifrågasättes någon annan förändring i nu gällande stadganden, än att vid skeende regleringar hela den uppskattade årliga byggnadskostnaden, i stället för, såsom hittills, en del af densamma, bör frändragas prestbordets afkastning, innan denna inräknas i det belopp, som anses erforderligt till prestens anständiga bergning, och hela åtgärden således omöjlig kan träda någons rätt för nära; så får jag härmed vördsamt föreslå:

att den byggnadsskyldighet å ecklesiastika boställen, hvilken hittills ålagt församlingarne, måtte, med ändring af nu gällande stadganden, öfverflyttas å boställsinnehafvarne.

G. Kolmodin.

N:o 131.

Af Herr **L. J. Hierta**: *Angående förklaring af rätta förståndet af stadganderna i Kongl. Förordningen om kommunal-styrelse i stad den 21 Mars 1862, i hvad desamma angå tillsättning af ledamöter i magistrat.*

Den beslutanderätt, som enligt § 1 i berörda nådiga förordning tillkommer hvarje kommuns medlemmar, beträffande vården af deras gemensamma ordnings- och hushållsangelägenheter, kan ej, efter samma §:s lydelse, afse äfven tillsättning

af embeten och tjänster i städerna, destomindre som särskilda paragrafer i författningen, nemligen §§ 46 och 48, meddela föreskrifter i fråga om tillsättring af magistratens ledamöter och de vid stadens förvaltning anställde tjänstemän och betjente.

Då § 46 innehåller, att hvad om magistrats tillsättning i allmänhet och särskildt för vissa städer är stadgadt, skall tjena till efterrättelse, såvidt ändring deruti genom § 4 ej skett, är att tillse i hvad mån sådan ändring i fråga om val af magistrats-ledamöter tillkommit genom hvad sistnämnda § innefattar.

Nyssnämnda § lyder: »I såväl de kommunala rättigheter, hvilka hittills uteslutande tillkommit borgare, som de särskilda skyldigheter af nämnda art, hvilka borgare uteslutande ålegat, ega hädanefter, med de inskränkingar allenast, hvarom här nedan förmåles, alla medlemmar af stadskommun att taga del, såvida icke samma rättigheter och skyldigheter äro genom Rikets grundlagar borgerskapet särskildt förbehållne«. Den modifikation, som denna lydelse medför af det allmänna stadgandet i § 46, kan endast bestå deruti, att den delaktighet i val af magistrats-ledamöter, hvilken hittills uteslutande tillkommit borgare, utsträcker till alla röstberättigade medlemmar af stadskommunen; i följd hvaraf dessa val, efter kommunalförfattningens tillämpning, skola af magistraten och kommunens röstberättigade medlemmar verkställas på enahanda sätt, som förut iakttagits af magistraten och borgerskapet, med undantag af borgmästareval, derom särskildt stadgas i grundlag.

Att annan mening, i afseende på ifrågavarande val, ej kan härledas från föreskriften i återopade § 4, framgår äfven af förhandlingarne vid kommunalförfattningens tillkomst; ty sedan härför utsedde komiterade föreslagit, att nyssnämnda § skulle innehålla, det författningen ej gjorde ändring uti de kommunala rättigheter och deraf härflytande förpligtelser, som burskapsegande medlemmar af en stadskommun särskildt tillkomme; så hafva Rikets Ständer uti deras yttrande öfver komiterades förslag förordat sådan förändring deruti, att den öfriga stadsbefolkningen skulle ega med borgerskapet deltaga i stadens viktigaste kommunalangelägenheter, hvaribland särskildt anförts tillsättning af de municipala embetsmännen; hvarefter meranämnde § erhållit sin nuvarande lydelse; likasom, i sammanhang dermed, den af komiterade föreslagna § 59, innehållande att magistraten skulle tillsättas i öfverensstämmelse med de lagar och författningar, som antingen i allmänhet eller för vissa städer gifna äro, fått uti författningens motsvarande § 46 ofvanberörda till § 4 hänvisande tillägg.

Vid tillämpning af dessa föreskrifter hafva hos olika auktoriteter skiljaktiga meningar sig yppat, och den mening, enligt hvilken tillsättning af rådmän skulle tillkomma allmän rådstuga eller stadsfullmäktige, har grundats deruppå, att val till berörda beställningar vore en kommunalangelägenhet och följaktligen borde ske i öfverensstämmelse med de i återopade förordning gifna föreskrifter angående utöfning af kommunens beslutanderätt.

Alla angelägenheter, som röra en kommun och sålunda äfven tillsättning af embeten och tjänster, kunna få namn af kommunalangelägenheter. En så vidsträckt

tydning kan likväl ej gifvas åt hvad förordningen, i dess 1 §, benämner »ordnings- och hushållnings-angelägenheter», ty beträffande tillsättning af embeten och tjänster, innehåller författningen i 46 och 48 §§ särskilda stadganden, som bestämman ett annat förfaringsätt för dessa ärendens behandling, än den för nyssnämnda ordnings- och hushållningsangelägenheter föreskrifna. Tillsättningen af embets- och tjänstemän är sålunda uttryckligen undantagen från den behandling, som för ordnings- och hushållnings-angelägenheterna blifvit stadgad; och anledningarne dertill, att tjänstetillsättningar i kommunalordningen omförmälas, äro uppenbarligen att finna deri, att rösträtten borde utsträckas med afseenda å sådana embeten, som genom allmänna val tillsättas, och att magistratens och öfriga kommunalmyndigheternas verksamhetsområden måste sig emellan noga begränsas. Vill man åter nödvändigt hänföra rådmansval till kommunal-angelägenhet, så lända ändock till efterrättelse härvid bestämmelserna i 46 §. Denna § kan ej anses hafva blifvit upphäfd genom hänvisningen deri till 4 §, ty i sådant fall hade den förra bort såsom öfverflödig ur författningen utgå; men då nu båda dessa §§ förefinnas, måste de jemte hvarandra tillämpas, hvilket jag anser ej kunna ega rum annolunda, än på sätt jag här ofvan antydt.

I anledning af hvad jag sålunda anfört, får jag föreslå, att Riksdagen må för sin del besluta följande förklaring:

»Hvad 46 § i Kongl. Förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862 stadgar angående magistrats tillsättning, är beträffande val af rådmän ej genom 4 § och öfriga föreskrifter i samma förordning ändrad annorlunda, än att i dessa val få deltaga alla röstberättigade medlemmar i kommunen.»

I händelse det, i strid med min åsigt, skulle befinnas, att kommunalordningen för städerna verkligen afsett att lemna valet af rådmän till stadsfullmäktige i de städer, der sådane skola finnas, så torde mitt förslag möjligen böra gifvas en annan form, än den jag ifrågasatt; men icke desto mindre lärer olämpligheten att åt en kommunalmyndighet öfverlemna valet af domare böra erkännas. Om än rådmännen äro municipal-embetsmän, så äro de likväl jemväl domare; och denna deras egenskap måste alltid anses såsom den vigtigaste. Detta företrädesvis vigtiga uppdrag måste ock bestämman sättet och ordningen för deras tillsättande; och den rättighet städernas innevånare hittills bevarat, att tillsätta sine domare eller att åtminstone i denna tillsättning hafva en väsendtlig del, är alldeles oberoende af kommunalförfattningen; har jemväl en helt annan grund och måste alltså derefter lämpas. Det synes då icke kunna blifva fråga om att anförtro dessa val åt några få, som emottagit sitt uppdrag på den grund, att de bäst egna sig för behandlingen af ekonomiska angelägenheter, utan lär det böra tillkomma stadens innevånare gemensamt, hädanefters som hittills, att uttala sin egen mening om lämpligheten af den

den person, åt hvilken domsrätten öfver dem skall anförtros; och jag tillåter mig derföre att, derest en förklaring af författningen, i den syftning jag föreslagit, skulle finnas olämplig, det bestämdt måtte stadgas, att de ifrågavarande valen icke tillkomma stadsfullmäktige. För detta ändamål torde dock endast erfordras en sådan ändring i 46 §, att all anledning försvinner att utsträcka det deri gjorda förbehåll i afseenda på rösträtten äfven till sjelfva sättet för valet; och hemställer jag alltså för nämnda fall, att åt 46 § måtte gifvas följande förändrade lydelse:

»Hvad om magistrats tillsättning i allmänhet eller särskildt för vissa städer stadgadt är skall tjena till efter rättelse; dock ega kommunens alla röstberättigade medlemmar att i valet taga del».

L. J. Hierta.

N:o 132.

Af Herr L. J. Hierta: Om tullfrihet för späck.

Späck är en råvara för tran. I grannländerna Norge, Danmark och Finland finnas stora tranbrännerier, men här i landet ligger denna rörelse nere, på grund deraf att råvaran skälspäck och späck och den förädlade varan tran draga lika tull.

Till 100 # tran erfordras minst 150 # skälspäck. Å hvalfisk- och andra späckarter är affallet ändå mer, hvadan alltså tullafgiften uppgår till omkring 40 $\%$ högre belopp å råvaran än den förädlade, oberäknadt värdet af salt och saltlake för råvarans konservering.

Bih. till Riksd. Prot. 1870. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 11 Häft.